

יו:

עין משפט‏ **נר מצוה**

פג א מיי פיי מהל'
ממנות עניים הלכה
ח סמנ עשין סקס טוש"ע
י"ד סי' רמט ספ"ק ז:

רבינו חננאל

בזאי דמיפצלא בבי זנות וניכפייא ליצרון ונקבל אגרא שנא' מזמה תשמור עליך מדבר זמה התורה תשמור עליך אבל עבודת כוכבים גבי יצירה: ת"ר כשנתפש ר' אלעזר בן פרטא ור' חנניה בן תרדיון למינוח אמר ר' אלעזר בן פרטא לר' חנניה אשריך שנתפשת על דבר אחד אוי לי שנתפשתי על ה' דברים השכיב אתה נתפשת על ה' דברים ואתה ניצול שאתה נתעסקת בתורה ובגמילות חסדים ואני נתעסקתי בתורה בלבד וכדרב דאמר כל העוסק בתורה בלבד דומה כמי שאין לו אלה שגאמר וימים רבים לישראל ללא אלהי אמת וללא כהן מורה וללא תורה (ז) מאי ללא תורה כל העוסק בתורה בלבד ואינו מתעסק במצות וגם להוציא הדין לאמיתו וההוראה כתקנה כאילו גם תורה אין לו: ומקשי' חנניה בן תרדיון לא נתעסק בגי' והתניא ר' אליעזר בן יעקב אומר לעולם אל יתן אדם מעותיו בקופה אלא אם בן ממונה עליה כר' חנניה בן תרדיון ופרקינן הוה מוהימן וארע"י דהוה עבדו חסדים כדתניא מעות של פורים נתחלפו לו במעות של צדקה וחילקם לעניים ונתן אחרים למעות פורים כמו שהיה ראוי לאדם עשיר כמותו לעשות לא עשה. אתיוהו לרבי אלעזר בן פרטא אמרו לו מאי טעמא תניא ונגבית. כלומר חכם שונה ונגב. אמר להו דרך בני ישראל או סופר או בעל סייף שניהם באיש אחד אין נמצאין וכיון שאני בעל סייף (ג) איני חכם שונה אמרו לו והלא קוראין אותו רבי אמר להו גדול שבאורגים אני ולפיכך קורין אותו רבי שתי אורגים הביאו לפניו שתי פקעיות של מטה אמרו לו איוו של שתי ואיוו של ערב נעשה לו נס ופרחת וישבה לה ויבורית נקבה על פקעת דערבא ויבורית על של שתי אמר הא דשתיא הא דערבא: בי אבידן. פי' לשכה בבית עבודת כוכבים שלהן ומתקצצין שם כל בעלי חכמה ודינן בדברי חכמה עד אמרו לו למה שיחררת עבדך בדתן של ישראל. פי' פתקתו בר' מאה פרסי שדרוהו פרונוקא במסוק ורוקח ח' פרסי. אתיוהו לר' חנניה בן תרדיון אמרו ליה אמאי עסקת באורייתא אמר להו כאשר צוני ה' אלהי גזרו עליו שריפה

(א) גי' רצוה ה' מחי ללא

מורה ואפשר שכן ה' גי' גי'

רש"י וזמו שהגיה הכ"ח

ואתנם מזבחי תהום' נחלה

דגסג בני דילן ודו"ק.

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

בַּיִזְרִיל אִפִּיתַחַּא דְּבִי זִוְנוּת.
מכאן יש ללמוד שדרך להרחיק מפתח עבודת כוכבים כל מה שיכול משום דכתיב אל תקרב אל פתח ביתה ומוקמי לעיל בעבודת כוכבים שהרי היה רוצה ללכת יותר אִפִּיתַחַּח דְּבִי זִוְנוּת: **כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בְּלִבְדּ דּוּמָה כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אִלּוּה.**
מוכח מדכתיב ללא אלהי אמת והדר כתיב ללא תורה משמע **דְּצִירָשׁ קֵאמַר אַע"פ שיש צו תורה הוא כמי שאין לו אלהים:**

ובגמילות חסדים מאי פריך מימא מחי פריך
מזדקא הלא צ' דצרים הס כדאמרין צסוכה (דף מט'): דְּדָקָה לַעֲנִיִּים גַּמְלִיו' **חסדים צין לעניים צין לעשירים וי"ל דמ"מ משמע ליה דמי שרגיל צואת עוסק הוא גם צואת: **אלֵא א"ב ממונה עֲלֶיהָ בו'.**** ומסתמא גם משלו היה נותן הרצה: **מַעֲוֹת שֶׁל פּוֹרִים נִתְחַלְפוּ לִי בַּמַּעֲוֹת שֶׁל צִדְקָה.** פירש רש"י לשון אחר מעות של סעודת פורים וקשיא כי לא מצינו בכל התלמוד שמוכיר מעות של סעודת פורים וגם (י) שפירש רש"י מעות של פורים שהפירש הוא לסעודת פורים שלו וחלקם ולא חזר ליפרע מארנקי של דְּדָקָה והזכירו לעוצה על כך וקשה כי זה חסר מן הספר ושם המלצה שהוא ממה שלא חזר לגבות מארנקי של דְּדָקָה היה לו לומר וגם ללשון ראשון שפירש מגבית פורים וחלקתי לעניים לְדָקָה ואני פרעתי משלי של פורים קשה דעיקר מלצה מארנקי הוה ממעות של פורים והיה סבור שהוא של דְּדָקָה וזכר שהם של מגבית פורים ואפילו הכי לא חזר בעצמו וחלקם לעניים אַע"פ שידע שלא היה צלִרְנָקִי של דְּדָקָה כלום מפני שלא היה רוצה לציטס מאחר שקצטס וזימנט להם ולפי זה עיקר המלצה היא צשעת חלוקה אַע"פ שזכר לא רצה לציטס וודאי מסביר חזר ופרעם משלו לִכְס של פורים ולשון נתחלפו כמו (צ"צ דף יז, א) חֲצִיז חֲצִיזֵנָה חֲצִיזֵנָה לִי פִירוּשׁ שְׂסַנְד לִקְחַת חֲצִיז וְלָקַח חֲצִיז וכן היה סבור שהם של דְּדָקָה וזכר שהם של מעות פורים: **רַבֵּן שֶׁל תְּרַסְיִים אַנִּי.** פ"ה גרדייס וכן מוכח כל הסוגיא אצל צסוכה פרק החליל (דף נא:). מונה תרסיים צפני עֲמָנן וגרדייס צפני עֲמָנן וז"ל ששלשה מיני תרסיים הם דגרדייס נקראין תרסיים כדמוכח הכא וגם צורפי נחשת נקראים תרסיים כדמוכח צפ' אלו טריפות (חולין דף נז:). דהעלה עליה מטלית של תרסיים והוא עור שמשמין לפנייהם שלא יקלקלו צגדיהם והוא חס מאלד והם אותם דפרקי החליל (שם דף נא:). שמונה כל האומניות צפני עֲמָנן וגם צמגילה פרק בני העיר (דף טו). מעשה צבית הכנסת של תרסיים כי צורפי נחשת אין בני אדם יכולין לסבלם כדמשמע פ' המזדר (כתובות דף עז,). דקא חשיב ליה צהדי הני דכופין אותן להוליל ועוד יש אומה אחת שכולם נקראו

תרסיים כדאמרין מגילה (דף יג:). צגתן ומרש שני תרסיים היו ומספרים צלשון טורסי: **אִתִּיא זִיבּוֹרַתָּא.** פי' צקונטרס וציבורא זכר וציבורתא נקבה וז"ל שאין יוכר כ"כ צמין קטן כזה צין זכר לנקבה וי"מ שהן שני מינין כמו (חולין דף סג:). תרגול ותרגולתא דלגמלא:

דנבים יצריה. נשחט יצרא. אנשי כנסת הגדולה צקשו רחמים וגמסר צידם והרגוהו כדלמרי' צד' מיתות צסנהדרין (דף סד.). כלומר ניזיל צההוא צצילא ולא ניזיל אִפִּיתַחַח דְּבִי זִוְנוּת שלא ישלוט צנו יצר הרע: **אִינַעוּ זִוְנוּת מַקְמִייהוּ.** נכנסו מפניהם לקצבתן: **מִנָּה לָךְ הָא.** דסמכת אנפשך למיתי הכא ולא מיסתפית מילר הרע: **זִימָה וּמַסְרַגְמִי עֵלַם חַטְאִין.** עֵלַת הוא תרגום של זימה (א) היא וחתאין הוא תוספת התרגום מפרש שעלה זו רעה היא של חטא. אלמלא דזימה היינו לשון עֵלַת ותורה נקראת עֵלַת דכתיב (ישעיה כח) הפליא עֵלַת הגדיל תושיה ומשמע תורה תשמור עליך: **זִימָה** (א). מן הזנות: **שַׁמּוֹר עֲלִיךְ סוּרָה.** דספיפה דקרא צבונה תנצרכה מזימה תשמור עליך מכל דצר רע והרחרח חטא ולאנן הולכין הלוך ודצר צדצרי תורה: **עַל ה' דְּצִרִים.** חמש עלילות הן שואלין עלי: **כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱלֹהִי.** להגן עליו: ה"ג **מַחִי לֵלֵא (י):** ר' חנינא צן תרדיון גצאי של דְּדָקָה הוה: **מַעוֹס שֶׁל פּוֹרִים.** שגציתי מצני העיר לחלק לעניים לסעודת פורים ותנן (צ"מ דף עח:). אין העני רשאי ליקח מןן רלועה לסדלו: **נַתְחַלְפוּ לוֹ צַמְעוֹת שֶׁל דָּדָקָה.** וסבור הייתי שהן של דְּדָקָה וחלקמים לעניים שלא לסעודת פורים ואני פרעתי משלי [את] של פורים. לִי"א מעות שלי לסעודת פורים נתחלפו לי צמעות של דְּדָקָה וסבור הייתי שהן של דְּדָקָה וחלקמים לעניים ולא חזרתי ליפרע מארנקי של דְּדָקָה: **גַּבְסָא.** גבצ וספטיס היית: **מִדְּחָא לִיסָא.** כשם שאין השני' צי דחא אין שמיהן צאדם אחד כך אין חצירתי צי והאומר לכס עלי שקרן נמלא צדצריו: מ"ט קרו לך רצו. הרי עלילה שלישית: **טַרְסִיִּים.** גרדייס: קיבורי. פקעיות לימשל"ש: **הִי דַשְׁפִּיא הִי דַעֲרֵצָא.** חזיה של שמי ואחיה של ערב: **אִסָא וִיצוּרָא.** זכר אומיציא על דערצא: **וּאִסָא וִיצוּרָא.** נקבה אומיציא על דשתיא. והצין שהוא נס הנעשה (א) שהשמי מקבל ערב כנקבה המקבלת זכר: **לְנִי אֲצִידִן.** צית שאוכלין ושומין לכבוד עבודת כוכבים ומזנלים זיבול לעבודת כוכבים ומפקמין על עסקיה לידע מה היא צריכה ומתנדבין: **עַצִּדן יִסְדוּת.** וכן גזרו על כך לפי שהוא דת יסודית: **אִידִמִי לִיה.** לההוא גצרא: **צִישׁוּפִיה** הוא דקא אחוי. רשעך תראה ותודיע שרשע אתה והוא ינצל ע"י נס: **הוּס כַּסִּיצָא** ההוא (יומא) **אִיגִרְסָא.** דצעו חשודי רומי לשדורי לקיסר על עסקיהן שדרכו ההוא שעמא צדיה דההוא גצרא: **פַּסְקִיס.** אליהו וזרקו ד' מאה פרסי למען לא יסוב [עוד לציתו] כמו (ר"ה דף כה). שקל קלא פתק ציה: **עֲלִיו לַשְׂרִיפָא.** למה נענש כך לפי שהיה הוגה את השם צאומיזימי דורשו צלרצענים ושמים אומיות ועושה צו מה שהוא חפץ: להתלמד

(צ"מ דף עח:). אין העני רשאי ליקח מןן רלועה לסדלו: **נַתְחַלְפוּ לוֹ צַמְעוֹת שֶׁל דָּדָקָה.** וסבור הייתי שהן של דְּדָקָה וחלקמים לעניים שלא לסעודת פורים ואני פרעתי משלי [את] של פורים. לִי"א מעות שלי לסעודת פורים נתחלפו לי צמעות של דְּדָקָה וסבור הייתי שהן של דְּדָקָה וחלקמים לעניים ולא חזרתי ליפרע מארנקי של דְּדָקָה: **גַּבְסָא.** גבצ וספטיס היית: **מִדְּחָא לִיסָא.** כשם שאין השני' צי דחא אין שמיהן צאדם אחד כך אין חצירתי צי והאומר לכס עלי שקרן נמלא צדצריו: מ"ט קרו לך רצו. הרי עלילה שלישית: **טַרְסִיִּים.** גרדייס: קיבורי. פקעיות לימשל"ש: **הִי דַשְׁפִּיא הִי דַעֲרֵצָא.** חזיה של שמי ואחיה של ערב: **אִסָא וִיצוּרָא.** זכר אומיציא על דערצא: **וּאִסָא וִיצוּרָא.** נקבה אומיציא על דשתיא. והצין שהוא נס הנעשה (א) שהשמי מקבל ערב כנקבה המקבלת זכר: **לְנִי אֲצִידִן.** צית שאוכלין ושומין לכבוד עבודת כוכבים ומזנלים זיבול לעבודת כוכבים ומפקמין על עסקיה לידע מה היא צריכה ומתנדבין: **עַצִּדן יִסְדוּת.** וכן גזרו על כך לפי שהוא דת יסודית: **אִידִמִי לִיה.** לההוא גצרא: **צִישׁוּפִיה** הוא דקא אחוי. רשעך תראה ותודיע שרשע אתה והוא ינצל ע"י נס: **הוּס כַּסִּיצָא** ההוא (יומא) **אִיגִרְסָא.** דצעו חשודי רומי לשדורי לקיסר על עסקיהן שדרכו ההוא שעמא צדיה דההוא גצרא: **פַּסְקִיס.** אליהו וזרקו ד' מאה פרסי למען לא יסוב [עוד לציתו] כמו (ר"ה דף כה). שקל קלא פתק ציה: **עֲלִיו לַשְׂרִיפָא.** למה נענש כך לפי שהיה הוגה את השם צאומיזימי דורשו צלרצענים ושמים אומיות ועושה צו מה שהוא חפץ: להתלמד

דנבים יצריה. נשחט יצרא. אנשי כנסת הגדולה צקשו רחמים וגמסר צידם והרגוהו כדלמרי' צד' מיתות צסנהדרין (דף סד.). כלומר ניזיל צההוא צצילא ולא ניזיל אִפִּיתַחַח דְּבִי זִוְנוּת שלא ישלוט צנו יצר הרע: אִינַעוּ זִוְנוּת מַקְמִייהוּ. נכנסו מפניהם לקצבתן: מִנָּה לָךְ הָא. דסמכת אנפשך למיתי הכא ולא מיסתפית מילר הרע: זִימָה וּמַסְרַגְמִי עֵלַם חַטְאִין. עֵלַת הוא תרגום של זימה (א) היא וחתאין הוא תוספת התרגום מפרש שעלה זו רעה היא של חטא. אלמלא דזימה היינו לשון עֵלַת ותורה נקראת עֵלַת דכתיב (ישעיה כח) הפליא עֵלַת הגדיל תושיה ומשמע תורה תשמור עליך: זִימָה (א). מן הזנות: שַׁמּוֹר עֲלִיךְ סוּרָה. דספיפה דקרא צבונה תנצרכה מזימה תשמור עליך מכל דצר רע והרחרח חטא ולאנן הולכין הלוך ודצר צדצרי תורה: עַל ה' דְּצִרִים. חמש עלילות הן שואלין עלי: כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱלֹהִי. להגן עליו: ה"ג מחי ללא (י): ר' חנינא צן תרדיון גצאי של דְּדָקָה הוה: מעוס של פורים. שגציתי מצני העיר לחלק לעניים לסעודת פורים ותנן (צ"מ דף עח:). אין העני רשאי ליקח מןן רלועה לסדלו: נתחלפו לו צמעות של דְּדָקָה. וסבור הייתי שהן של דְּדָקָה וחלקמים לעניים שלא לסעודת פורים ואני פרעתי משלי [את] של פורים. לִי"א מעות שלי לסעודת פורים נתחלפו לי צמעות של דְּדָקָה וסבור הייתי שהן של דְּדָקָה וחלקמים לעניים ולא חזרתי ליפרע מארנקי של דְּדָקָה: גבצא. גבצ וספטיס היית: מִדְּחָא לִיסָא. כשם שאין השני' צי דחא אין שמיהן צאדם אחד כך אין חצירתי צי והאומר לכס עלי שקרן נמלא צדצריו: מ"ט קרו לך רצו. הרי עלילה שלישית: טרסיים. גרדייס: קיבורי. פקעיות לימשל"ש: הִי דַשְׁפִּיא הִי דַעֲרֵצָא. חזיה של שמי ואחיה של ערב: אִסָא וִיצוּרָא. זכר אומיציא על דערצא: וּאִסָא וִיצוּרָא. נקבה אומיציא על דשתיא. והצין שהוא נס הנעשה (א) שהשמי מקבל ערב כנקבה המקבלת זכר: לְנִי אֲצִידִן. צית שאוכלין ושומין לכבוד עבודת כוכבים ומזנלים זיבול לעבודת כוכבים ומפקמין על עסקיה לידע מה היא צריכה ומתנדבין: עַצִּדן יִסְדוּת. וכן גזרו על כך לפי שהוא דת יסודית: אִידִמִי לִיה. לההוא גצרא: צִישׁוּפִיה הוא דקא אחוי. רשעך תראה ותודיע שרשע אתה והוא ינצל ע"י נס: הוּס כַּסִּיצָא ההוא (יומא) איגרסא. דצעו חשודי רומי לשדורי לקיסר על עסקיהן שדרכו ההוא שעמא צדיה דההוא גצרא: פַּסְקִיס. אליהו וזרקו ד' מאה פרסי למען לא יסוב [עוד לציתו] כמו (ר"ה דף כה). שקל קלא פתק ציה: עֲלִיו לַשְׂרִיפָא. למה נענש כך לפי שהיה הוגה את השם צאומיזימי דורשו צלרצענים ושמים אומיות ועושה צו מה שהוא חפץ: להתלמד

דנבים יצריה. נשחט יצרא. אנשי כנסת הגדולה צקשו רחמים וגמסר צידם והרגוהו כדלמרי' צד' מיתות צסנהדרין (דף סד.). כלומר ניזיל צההוא צצילא ולא ניזיל אִפִּיתַחַח דְּבִי זִוְנוּת שלא ישלוט צנו יצר הרע: אִינַעוּ זִוְנוּת מַקְמִייהוּ. נכנסו מפניהם לקצבתן: מִנָּה לָךְ הָא. דסמכת אנפשך למיתי הכא ולא מיסתפית מילר הרע: זִימָה וּמַסְרַגְמִי עֵלַם חַטְאִין. עֵלַת הוא תרגום של זימה (א) היא וחתאין הוא תוספת התרגום מפרש שעלה זו רעה היא של חטא. אלמלא דזימה היינו לשון עֵלַת ותורה נקראת עֵלַת דכתיב (ישעיה כח) הפליא עֵלַת הגדיל תושיה ומשמע תורה תשמור עליך: זִימָה (א). מן הזנות: שַׁמּוֹר עֲלִיךְ סוּרָה. דספיפה דקרא צבונה תנצרכה מזימה תשמור עליך מכל דצר רע והרחרח חטא ולאנן הולכין הלוך ודצר צדצרי תורה: עַל ה' דְּצִרִים. חמש עלילות הן שואלין עלי: כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱלֹהִי. להגן עליו: ה"ג מחי ללא (י): ר' חנינא צן תרדיון גצאי של דְּדָקָה הוה: מעוס של פורים. שגציתי מצני העיר לחלק לעניים לסעודת פורים ותנן (צ"מ דף עח:). אין העני רשאי ליקח מןן רלועה לסדלו: נתחלפו לו צמעות של דְּדָקָה. וסבור הייתי שהן של דְּדָקָה וחלקמים לעניים שלא לסעודת פורים ואני פרעתי משלי [את] של פורים. לִי"א מעות שלי לסעודת פורים נתחלפו לי צמעות של דְּדָקָה וסבור הייתי שהן של דְּדָקָה וחלקמים לעניים ולא חזרתי ליפרע מארנקי של דְּדָקָה: גבצא. גבצ וספטיס היית: מִדְּחָא לִיסָא. כשם שאין השני' צי דחא אין שמיהן צאדם אחד כך אין חצירתי צי והאומר לכס עלי שקרן נמלא צדצריו: מ"ט קרו לך רצו. הרי עלילה שלישית: טרסיים. גרדייס: קיבורי. פקעיות לימשל"ש: הִי דַשְׁפִּיא הִי דַעֲרֵצָא. חזיה של שמי ואחיה של ערב: אִסָא וִיצוּרָא. זכר אומיציא על דערצא: וּאִסָא וִיצוּרָא. נקבה אומיציא על דשתיא. והצין שהוא נס הנעשה (א) שהשמי מקבל ערב כנקבה המקבלת זכר: לְנִי אֲצִידִן. צית שאוכלין ושומין לכבוד עבודת כוכבים ומזנלים זיבול לעבודת כוכבים ומפקמין על עסקיה לידע מה היא צריכה ומתנדבין: עַצִּדן יִסְדוּת. וכן גזרו על כך לפי שהוא דת יסודית: אִידִמִי לִיה. לההוא גצרא: צִישׁוּפִיה הוא דקא אחוי. רשעך תראה ותודיע שרשע אתה והוא ינצל ע"י נס: הוּס כַּסִּיצָא ההוא (יומא) איגרסא. דצעו חשודי רומי לשדורי לקיסר על עסקיהן שדרכו ההוא שעמא צדיה דההוא גצרא: פַּסְקִיס. אליהו וזרקו ד' מאה פרסי למען לא יסוב [עוד לציתו] כמו (ר"ה דף כה). שקל קלא פתק ציה: עֲלִיו לַשְׂרִיפָא. למה נענש כך לפי שהיה הוגה את השם צאומיזימי דורשו צלרצענים ושמים אומיות ועושה צו מה שהוא חפץ: להתלמד

דנבים יצריה. נשחט יצרא. אנשי כנסת הגדולה צקשו רחמים וגמסר צידם והרגוהו כדלמרי' צד' מיתות צסנהדרין (דף סד.). כלומר ניזיל צההוא צצילא ולא ניזיל אִפִּיתַחַח דְּבִי זִוְנוּת שלא ישלוט צנו יצר הרע: אִינַעוּ זִוְנוּת מַקְמִייהוּ. נכנסו מפניהם לקצבתן: מִנָּה לָךְ הָא. דסמכת אנפשך למיתי הכא ולא מיסתפית מילר הרע: זִימָה וּמַסְרַגְמִי עֵלַם חַטְאִין. עֵלַת הוא תרגום של זימה (א) היא וחתאין הוא תוספת התרגום מפרש שעלה זו רעה היא של חטא. אלמלא דזימה היינו לשון עֵלַת ותורה נקראת עֵלַת דכתיב (ישעיה כח) הפליא עֵלַת הגדיל תושיה ומשמע תורה תשמור עליך: זִימָה (א). מן הזנות: שַׁמּוֹר עֲלִיךְ סוּרָה. דספיפה דקרא צבונה תנצרכה מזימה תשמור עליך מכל דצר רע והרחרח חטא ולאנן הולכין הלוך ודצר צדצרי תורה: עַל ה' דְּצִרִים. חמש עלילות הן שואלין עלי: כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱלֹהִי. להגן עליו: ה"ג מחי ללא (י): ר' חנינא צן תרדיון גצאי של דְּדָקָה הוה: מעוס של פורים. שגציתי מצני העיר לחלק לעניים לסעודת פורים ותנן (צ"מ דף עח:). אין העני רשאי ליקח מןן רלועה לסדלו: נתחלפו לו צמעות של דְּדָקָה. וסבור הייתי שהן של דְּדָקָה וחלקמים לעניים שלא לסעודת פורים ואני פרעתי משלי [את] של פורים. לִי"א מעות שלי לסעודת פורים נתחלפו לי צמעות של דְּדָקָה וסבור הייתי שהן של דְּדָקָה וחלקמים לעניים ולא חזרתי ליפרע מארנקי של דְּדָקָה: גבצא. גבצ וספטיס היית: מִדְּחָא לִיסָא. כשם שאין השני' צי דחא אין שמיהן צאדם אחד כך אין חצירתי צי והאומר לכס עלי שקרן נמלא צדצריו: מ"ט קרו לך רצו. הרי עלילה שלישית: טרסיים. גרדייס: קיבורי. פקעיות לימשל"ש: הִי דַשְׁפִּיא הִי דַעֲרֵצָא. חזיה של שמי ואחיה של ערב: אִסָא וִיצוּרָא. זכר אומיציא על דערצא: וּאִסָא וִיצוּרָא. נקבה אומיציא על דשתיא. והצין שהוא נס הנעשה (א) שהשמי מקבל ערב כנקבה המקבלת זכר: לְנִי אֲצִידִן. צית שאוכלין ושומין לכבוד עבודת כוכבים ומזנלים זיבול לעבודת כוכבים ומפקמין על עסקיה לידע מה היא צריכה ומתנדבין: עַצִּדן יִסְדוּת. וכן גזרו על כך לפי שהוא דת יסודית: אִידִמִי לִיה. לההוא גצרא: צִישׁוּפִיה הוא דקא אחוי. רשעך תראה ותודיע שרשע אתה והוא ינצל ע"י נס: הוּס כַּסִּיצָא ההוא (יומא) איגרסא. דצעו חשודי רומי לשדורי לקיסר על עסקיהן שדרכו ההוא שעמא צדיה דההוא גצרא: פַּסְקִיס. אליהו וזרקו ד' מאה פרסי למען לא יסוב [עוד לציתו] כמו (ר"ה דף כה). שקל קלא פתק ציה: עֲלִיו לַשְׂרִיפָא. למה נענש כך לפי שהיה הוגה את השם צאומיזימי דורשו צלרצענים ושמים אומיות ועושה צו מה שהוא חפץ: להתלמד

דנבים יצריה. נשחט יצרא. אנשי כנסת הגדולה צקשו רחמים וגמסר צידם והרגוהו כדלמרי' צד' מיתות צסנהדרין (דף סד.). כלומר ניזיל צההוא צצילא ולא ניזיל אִפִּיתַחַח דְּבִי זִוְנוּת שלא ישלוט צנו יצר הרע: אִינַעוּ זִוְנוּת מַקְמִייהוּ. נכנסו מפניהם לקצבתן: מִנָּה לָךְ הָא. דסמכת אנפשך למיתי הכא ולא מיסתפית מילר הרע: זִימָה וּמַסְרַגְמִי עֵלַם חַטְאִין. עֵלַת הוא תרגום של זימה (א) היא וחתאין הוא תוספת התרגום מפרש שעלה זו רעה היא של חטא. אלמלא דזימה היינו לשון עֵלַת ותורה נקראת עֵלַת דכתיב (ישעיה כח) הפליא עֵלַת הגדיל תושיה ומשמע תורה תשמור עליך: זִימָה (א). מן הזנות: שַׁמּוֹר עֲלִיךְ סוּרָה. דספיפה דקרא צבונה תנצרכה מזימה תשמור עליך מכל דצר רע והרחרח חטא ולאנן הולכין הלוך ודצר צדצרי תורה: עַל ה' דְּצִרִים. חמש עלילות הן שואלין עלי: כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱלֹהִי. להגן עליו: ה"ג מחי ללא (י): ר' חנינא צן תרדיון גצאי של דְּדָקָה הוה: מעוס של פורים. שגציתי מצני העיר לחלק לעניים לסעודת פורים ותנן (צ"מ דף עח:). אין העני רשאי ליקח מןן רלועה לסדלו: נתחלפו לו צמעות של דְּדָקָה. וסבור הייתי שהן של דְּדָקָה וחלקמים לעניים שלא לסעודת פורים ואני פרעתי משלי [את] של פורים. לִי"א מעות שלי לסעודת פורים נתחלפו לי צמעות של דְּדָקָה וסבור הייתי שהן של דְּדָקָה וחלקמים לעניים ולא חזרתי ליפרע מארנקי של דְּדָקָה: גבצא. גבצ וספטיס היית: מִדְּחָא לִיסָא. כשם שאין השני' צי דחא אין שמיהן צאדם אחד כך אין חצירתי צי והאומר לכס עלי שקרן נמלא צדצריו: מ"ט קרו לך רצו. הרי עלילה שלישית: טרסיים. גרדייס: קיבורי. פקעיות לימשל"ש: הִי דַשְׁפִּיא הִי דַעֲרֵצָא. חזיה של שמי ואחיה של ערב: אִסָא וִיצוּרָא. זכר אומיציא על דערצא: וּאִסָא וִיצוּרָא. נקבה אומיציא על דשתיא. והצין שהוא נס הנעשה (א) שהשמי מקבל ערב כנקבה המקבלת זכר: לְנִי אֲצִידִן. צית שאוכלין ושומין לכבוד עבודת כוכבים ומזנלים זיבול לעבודת כוכבים ומפקמין על עסקיה לידע מה היא צריכה ומתנדבין: עַצִּדן יִסְדוּת. וכן גזרו על כך לפי שהוא דת יסודית: אִידִמִי לִיה. לההוא גצרא: צִישׁוּפִיה הוא דקא אחוי. רשעך תראה ותודיע שרשע אתה והוא ינצל ע"י נס: הוּס כַּסִּיצָא ההוא (יומא) איגרסא. דצעו חשודי רומי לשדורי לקיסר על עסקיהן שדרכו ההוא שעמא צדיה דההוא גצרא: פַּסְקִיס. אליהו וזרקו ד' מאה פרסי למען לא יסוב [עוד לציתו] כמו (ר"ה דף כה). שקל קלא פתק ציה: עֲלִיו לַשְׂרִיפָא. למה נענש כך לפי שהיה הוגה את השם צאומיזימי דורשו צלרצענים ושמים אומיות ועושה צו מה שהוא חפץ: להתלמד

מסורת הש"ס

(א) צ"צ י"ג (צ) וגי' יעב"ץ
היטוין: (א) [לקמן ית.],
(ד) [כתובות סז.],

תורה אור השלם

- מזמרה תשמור עֲלִיךְ תבונה תנצרכה: משלי ב יא
- עֲרֹת אִשָּׁה וּבִתָּה לֹא תִגְדֹּל אֶת בֵּת בָּתָּה וְאֶת בֵּת בָּתָּה לֹא תִחַךְ לַגִּילּוֹת עֲרֹתָהּ שְׂאֵרָה דָּבָה וּמָה דהא: ויקרא יח יז
- גם זאת מעם יי' צבאות יִצְאָה הַפִּלִּיא עֲצָה הַגְּדִיל תִּרְשִׁיעָה: דברי הימים ב טו ג
- וְיָמִים רַבִּים לִישְׂרָאֵל לֵלֵא אֱלֹהֵי אֲמַת וְלֵלֵא בֵּית מוֹדָה וְלֵלֵא תוֹרָה: דברי הימים ב טו ג
- רָאָה לַפְּדֻתִי אֶתְכֶם חֲזָקִים וּמַשְׁפִּטִּים בְּאֶשְׁרִי צִוִּי וְיָדָה אֱלֹהֵי לַעֲשׂוֹת בֶּן בִּקְרֵב וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲתֶם בָּאִים שְׂמֹחַ לְרַשְׁתָּהּ: דברים ד ה

הגהות הב"ח

- (א) גמ' ה"ק מזמרה
מזכר זמנה: (א) רש"י
ד"ה זימה וכו' של זימה וחתאין הוא תוספת שהתרגום כ"ל זימה היא נמחק: (א) ד"ה מזימה מדבר זימה מן הזנות: (ז) ד"ה ה"ג מחי ללא תורה הס"ד: (א) ד"ה ואסתא וכו' הנעשה לו שהשמי: (י) תוס' ד"ה מעות וכו' וגם מה שפי' רש"י:

לעזי רש"י